

V R T E C .

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 4.

V Ljubljani 1. aprila 1886.

Leto XVI.

Oproščenemu ptičku.

Zapústi toraj sôbo mojo,
Oj ptiček, stari znanec moj!
Ter vzléti vên v naravo prosto
V zeleni gozd, kder dôrn je tvoj.

Priplaval vže iz južnih krajev,
Glej, drobní tvoj je nežní ród;
Čuj! z milosládkim petjem svojim
Lepó pozdravlja vézne gód.

Veselo drug z družíco léta
Presladko pesen žvrgoleč;
Po bujnem cvetji pa nabira
Bučela si medú brenčoč.

Priroda vsa je pomlajena,
In vézne vse se veselí,
Zakaj bi ptiček ne užival
Veselja tega tudi ti?

Saj leti dve si mi prepéval
Bil suženj si, — a ne moj góst,
A danes, glej! odprém ti duri
In zlato podelim prostóst.

Uživaj z njo veselje zunaj,
Kar ga pri meni nisi vžil;
O cvetji si pri meni snival
In po svobódi se solzil.

Zapústi toraj sôbo mojo
In pojdi vên v zeleni gozd;
Oj z Bogom! z Bogom! znanec stari,
Več suženj nisi — zdaj si prost!

A. Pin.

S l i k a.

(Iz francoščine preložila Petrovna.)

Lijonu, drugem glavnem mestu na Francoskem, stoji sloveč dekliški zavod. Tujci ga prav pogosto in radi obiskujejo. Vsakdo se čudi sliki, visečej ob zadnji steni jedilne dvorane. Slika kaže otroka v naslonjaču sedečega z veliko mačko v naročji. Po obleki se takoj spozna, da otrok ni rejnec omenjenega zavoda. In ker slika ne pristuje k drugim slikam, ki krasijo stene prostorne dvorane, zatorej obrača pozornost vsakega obiskovalca nase. Jeden izmed obiskovalcev posebno radoveden, povpraša gospo predstojnico, je li ta slika kakega rejenca? „O nò,“ odgovori gospá, „to je slika utemeljiteljice našega zavoda.“

„Kakó? ta otrok!“

„Dà, dà, ta otrok. O to je dolga prigodba . . . Tu jo imate, kakor jo je otrok sam pripovedoval, ako jo želite čitati za kratek čas,“ odgovori čestita predstojnica, izročivši tujcu majheno, lično vezano knjižico, v katero je bila ženska roka napisala sledečo prigodbo:

Rodila sem se v Lijonu. Moj oče je bil imeniten trgovec v tem mestu. V kupčiji sè svilnato tkanino si je pridobil precejšno imovino, ko sem se jaz porodila. Kot jedino dete so me ljubeznivi stariši negovali z vso mogočo nežnostjo. Spolniviši komaj peto leto svoje dōbe, želega je moja dobra mati videti me naslikano. Ali kako naj se petletni otrok primora, uro za uro tiho in mirno sedeti, posebno pa še tako muhasta in razvajena stvarca, kakršna sem bila jaz? Imela sem mačko, katero sem neizrečeno ljubila. Ž njo sem se igrala, ž njo počenjala vse, kar mi je prišlo v mojo ne ravno prebistro glavico. Ako jo sem še toliko premetavala in dražila, nikdar mi ni storila ničesar žalega. Ta mačka je največ pripomogla, da sem dve uri mirno sedela. Slikati me, v to sem privolila, ali samó s tem pogojem, da sme tudi mačka biti poleg mene. Ta uvod k mojemu dogodku je nekoliko obširen, ali mora tako biti, ker ravno mačka in slika sti igrali veliko ulogo v mojem življenji.

Slika je prav dobro izpala. Bila je vže pred nekoliko dnevi izgotovljena. Mojej mački se ni več ljubilo, da bi jo bila še dalje po sobi za rep vlačila. Opraskala me je pod očesom takó močno, da se mi še danes pozna. Umeje se, da jo je mati prav jezna z metlo iz hiše pogнала.

Nekaj časa pozneje, ko se mi je vže rana zacelila, šla sem s svojo varuhinjo na izprehod. Prišedšima na bolj obljuden prostor, kjer se je navadno kak slepec z lajno ali glumač z opicami ustavljal, vidim — svojo ubogo mačko. Morala je hoditi s paličico v šapicah, kakor vojak s puško. Ali kakšna je bila, o ljubi Bog! Poprej dobro rejena, lepa, snažna, a zdaj vsa medla in umazana; njena dlaka me je spominjala na kak obnošen kožuh. Ko sem se med gledalce — katerih pri takó važnih predstavah nikoli ne manjka — s težavo pririnila, končal je glumač predstavo. Pokličem svojo mačko, dvignem jo v naročaj, ter jo božam kakor nekđaj. A tudi ona mi je vračala ljubezen po svoje. V tem so se gledalci razšli in ko se ozrem, ni bilo moje varuhinje

od nikoder. Nisem se mnogo brigala za njo, meneč, da vže ne bođe daleč. Glumač pristopi k meni in me vpraša: „Je-li ta mačka vaša, gospica moja?“

„Dà, gospod, moja je.“

„Izvestno jo imate prav radi?“

„Dà, gospod, zeló rada jo imam.“

„Bi li jo radi zopet imeli?“

„Dà, gospod.“

„Dobro, ako idete z menoj, dam vam jo in si jo lahko nesete domóv.“

Zna se, da nisem zdaj na družega mislila, nego na svojo mačko, ter sem se brez pomisleka podala za tujim možem. Vodeč me po samotnih ulicah, prišla sva do njegovega vozička.

„Dete ljubo!“ reče mi moj vodnik, „do mojega stanovanja je nekoliko daleč; sedi v ta-le voziček, da se preveč ne utruđiš.“

Vozila sem se vedno rada, a še posebno zdaj, ko sem imela zopet svojo mačko v naročji.

Ko smo se vže dlje časa takó vozili, postajala sem nemirna. Bili smo vže daleč zunaj mesta. Vselej, kadar sem vprašala, če pridemo kmalu domóv, odgovoril mi je tuji mož: „Kmalu, kmalu!“ Žena glumačeva, bivša tudi na vozu, skušala me je tolažiti. Ali kmalu je bilo vse zamán. Velik strah me obide in jokaje sem klicala mamo. Moj strah je postajal večji, ker so ti ljudje med seboj govorili jezik, katerega nisem niti besedice razumela.

„Mama! mama!“ kričala sem „grem k mami!“ Moj vodnik, vznemirivši se, zavihti debelo palico ter zarohni nad menoj s takim glasom, da se mi vže pri samem spominu na ta glas lasjé ježijo od strahú: „Hudobna stvar, ako ne molčiš, pretepem te!“ Jaz začnem še glasneje kričati, pa — strašen udarec s palico me omami, da se kar zvrnem na vozu. Prvič v svojem življenji sem bila tepena. Gróza in strah sta mi glas zadušila. Zaspala sem. Prebudivši se, bila sem še vedno na ónem nemarnem vozu. Vozili smo se le po stranskih potih. Zdaj še le zapazim, da nimam več svoje lepe obleke na sebi, imela sem drugo raztrgano in umazano. Zopet začnem klicati svojo mamo, ter milo jokati. Vodnik dvigne roko nad menoj, ali besed, s katerimi je spremljal svoje surovo kretanje, nisem razumela. Zopet sem morala molčati, a jokati sem vender le smela. Prišedši do neke umazane krčme, ustavimo se. Glumač in njegova žena si naročita jedi, a jaz sem se neprestano jokala. Navzoči gostje me obstopijo, ali jaz nisem znala, kaj pravijo, slišala sem le, da jim moj vodnik odgovarja. Da povem ob kratkem, bila sem med cigani. O kako mi je bilo pri srci, ko sem se zavedla, med kakimi ljudmi da prebivam. Ako nisem hotela biti tepena, morala sem se udati volji svojih zatiralcev. Kar so moje šipke moči pripuščale, morala sem storiti. Kadar je moj gospodar na očitnem trgu postavil mizico, da so na njej plesale uboge opice, pobirala sem jaz denar z lesenim pladnikom v roci od radovednih gledalcev. Nisem več jokala, vsaj očitno ne, ker sem se privadila žalost prikrivati. Neka zamolkla žalost se me je bila polastila. V lesenej koči sem imela svoje borno ležišče. Večkrat sem bila zvečer sama in mislila na svoje ljube stariše, katerih morda ne bodem nikoli več videla na tem svetu in bitko sem plakala po njih.

Koliko časa je trajalo to moje mučeništvo, tega ne vem povedati. V svojem obupu sem sklenila pobegniti. Nekoč smo potovali po noči, kakor

največkrat. Žena je spala na vozu; moj vodnik, ali bolje rečeno „mučenik,“ prepustivši konja svojemu nagónu, zaspal je tudi. Ta trenotek porabivši, zmuznem se z voza, da-si je bila velika opasnost za moje življenje. Slišala sem, kako se je glas dalje drdrajočega voza vedno bolj izgubljal.

Komaj se oddahnem; ali kaj zdaj? Noč je bila jako temna. Udala sem se osodi. Sedem ob robu nekega jarka poleg ceste, kjer me spanec premaga ter zadremujem. Solnce je bilo vže davno pred menoj vstalo, ko me zbuđi nek kmet, idoč na polje. Le s težavo in jokaje mu sem povedala, da sem se zgubila. Možu sem se smilila; prime me za roko in odvede v svojo hišo.

Dobri hišni ljudjé so si mnogo prizadejali, da bi me tolažili. Gospodinja me je čedno preoblekla in odvedla v bližnjo graščino. Povsod se je videlo blagostanje, katero me je spominalo moje rojstne hiše. Ko vstopi grofinja, srcé mi je utripalo in mislila sem v trenotku, da vidim svojo rodno mater. Moja voditeljica je mnogo govorila z grofinjo, česar pa jaz nisem razumela. Na to me povpraša grofinja: „Govoriš li francosko, dete moje?“ Menila sem, da se mi je nebo odprlo in razložila sem jej svojo nesrečo. Potem me vpraša po priimku in rojstnem kraju, česar pa nisem znala povedati, ker po teh rečeh nisem nikoli vprašala. Vedla sem samó to, da so me domá na imé Mimi klicali in to mi je bilo dosti. Grofinja si obriše solzne oči ter me vpraša: „Hočeš li pri meni ostati? Jaz nimam otrók in ti hočem biti mati, dokler se tvoja prava mati ne najde.“ Jaz rečem: dà, in od tega trenutka sem imela zopet srečne dni svoje mladosti.

Graščina, v kateri sem bila také ljubeznivo vzprejeta, bila je ob bregu Rene. Tu je bilo posebno prijetno bivališče in moji dnevi so se stekali v sladkih občutkih. Negovali so me kakor da bi mi bili rodni stariši. Skrbeli so posebno za mojo odgojo. Imela sem vedno najboljše učitelje. Moja krušna mati je rekla, da jej je moj dobri naprédok in moja ljubezen do nje popolno povračilo za vse mi izkazane dobrôte. Z jedno besedo, bila bi skoraj popolnem srečna, ako bi mi ne bil spomin na moje preljube stariše grenil mojih veselih trenutkov.

Tako je pretekel čas moje odgoje, ker sem imela vže sedemnajst let. Krušna mati mi umrje, zapustivši mi precejšno premoženje. Ko sem prvo žalost nekoliko prebila, mislila sem na svojo mater, na drago domovino, katere nisem nikoli pozabila. Upala sem vedno še, da jo z božjo pomočjo najdem. Šla sem v Pariz, ker spomin otroških let, mi je predstavljal vedno veliko mesto. Tu sem spoznala nekaj osob, ki so bile mojej pokojnej dobrotnici jako prijazne. Ker sem znala dobro na klavir igrati, povabili so me po večkrat v kako zasebno društvo. Tako se je krog mojega poznanja vedno bolj širil. Necega dne sem bila povabljena k družini Renárdovej. Ne vem, zakaj mi je srce tako močno bilo, ko sem zaslišala to imé. Sedem h klavirju in ko se nekoliko ozrém po sobi, zapazim na steni malo sliko, predstavljajočo otroka z mačko v naročji. Ne vem, kako mi je bilo, omedlela sem.

Ko sem se zopet zavedla, stala je hišna gospodinja poleg mene. Na moje vprašanje: „Čestita gospá, koga predstavlja ta slika?“ odgovorila mi je: „Jedino hčerko, katero sem vže pred leti izgubila.“

„Mati!“ vzkliknem vsa iz sebe od radosti in v sladkem objemu jej rečem: „Ali poznate še obrunek pod mojim očesom?“

O to srečno svidenje po toliko letih! Veselja ni mogoče popisati. Moji stariši niso imeli več obstanka v Lijonu. Po dolgem, brezvspešnem iskanji so se naselili v Parizu, kder sem jih našla.

Dobremu Bogu v zahvalo sem ustanovila z jednim delom svojega premoženja to sirotišče. Omenjeno sliko sem izročila temu zavodu v vedni spomin na vzrok ustanovitve, ter na sveti nauk, ki nas uči, da ne smemo nikoli obupati nad previdnostjo Božjo.

x

G ö d ö l l ö .

Slika, katero danes podaja „Vrtec“ svojim mladim čitateljem, kaže nam sloveči cesarski grad „Gödöllö.“ Daleč tam v ogerskeji zemlji vzdiguje se ponosno iz planjave. V ozadji se naslanja na rahlo se vzdigajoče bregove, katere je umotvorna roka izpremenila v krasen senčnat gaj.

Ako si ogledamo grad sam, takój moramo spoznati, da je sedež kraljevega lastnika. Njegov kinč je priprosta odličnost. — Razdeljen je na tri glavne dele: srednji najviši del je obokan z dvema kuplama; na levo in desno se razprostirata stranska dela, ki se ravno tako končujeta z obokanimi kuplami. Vse zidovje je jednonastropno. Pred uhomod se vzdigujejo štiri stebri od rudečega mramorja; na njih je z železno ogrado zavarovan balkon. — Jediní vnanji kinč sta dva kamenena leva, ki čuvata uhomod; potem v železnej balkonovej ogradi pozlačeni grb z imenom rodú Grassalkowicsev, njegovih

prejšnjih lastnikov, slednjič ravno ta grb vsekan v kamen nad okni srednjega dela. Taka je vnanjost tega gradu — priprosta, mična a vender nad vse veličastna.

Ozrimo se za hip v njegove notranje prostore. Vže, ko prekoračimo prvi oddelek stopnic, odkrije se nam na desno in levo dolga vrsta sôb in sobán; — nad 120 jih je. Vse se odlikujejo z bogato a priprosto hišno opravo, krasnimi podobami, kipi in drugimi dragocenostmi. Tako n. pr. spalna soba presvitle cesarice, katera je še ravno tako opravljena, kakor jo je rabila slavna dedinja Marija Terezija. Le-tá je bivala najrajše v lepem gradu Gödöllö — zna se, samó kot gost, ker grad ni bil njena svojina. Ko je izumrl rod Grassalkowicsev, kupil ga je dunajski baron Sina in od tega ga je kupila belgijska vlada. Od belgijske vlade je prišel v roke madjarskega naroda, kateri ga je poklonil 1867. leta v znamenje ljubezni in častenja našej presvitlej cesarskeje rodovini.

Ako se končno še ozremo na okolico njegovo, — na senčni gaj, cvetoči vrt, na vabljivo šumeči gozd — uméli bodemo priljubljenost njegovo v presvitlej vladarskeje rodovini, kajti vsako leto mu je čast, vzprejeti visoke goste v svoje prostore — kjer si presvitli vladar odpočije od težavnega vladarskega poslovanja.

Janja.

Varuj se slabih tovarišev.

I.

Tine je bil zeló hudoben deček. Oče mu so umrli, ko je bil še malozmožno dete, a mati se ga je bala strahovati in mu prizanašala vse pregreške. To si je Tine dobro zapomnil, ter se ni bal niti matere niti drugih ljudi. Kadar ga je kdo svaril in mu kako nespodobnost očital, brigal se ni Tine prav nič za to, še zasmehával je takega človeka, rogal se mu in ga žalil, kolikor je le znal in mogel. Ni čuda potem, da Tineta niso nikjer marali v hišo; vsak se ga je izogibal in gledal, da ni prišel ž njim v nobeno dotiko.

V učilnici je bil vsak dan zaprt, in sosedje mu so vselej duri pokazali, če je prišel vasovat. Klatil se je vedno po vási, izpodbijal kakega psa, plezal po drevji in razdiral ptičja gnezda, valjal se po žitu in po travi, rezal mlada ovočna drevesca in za vsakim otrokom lučal kamenje. Ni ga bilo dne, da bi ne bil temu ali ónemu kaj žalega storil ali pa po sadovnjakih kake kvare napravil.

Sosedov Tone je pa bil ves drugačen deček. Rad je hodil v učilnico, ondú se pridno učil ter delal starišem in učiteljem veliko veselja. Hodil je lepo in mirno po vási, pozdravljaj ljudi, ki jih je srečaval ter se povsod spodobno vedel. Vsi so ga ljubili in večkrat razposajenim otrokom v posnemo priporočevali.

Hudobni Tine je tudi rad imel sosedovega Toneta, ker mu je večkrat dal kruha ali kaj družega za njegov prazni želodec. Hlinil se mu je in kazal takó dobrega in prijaznega, da ga Tone ni mogel spoznati ter je šel po večkrat v njegovej družbi do učilnice. Kadar so to Tonetov oče videli, dejali

so: „Tone, varuj se Tineta, ker je hudoben deček; a kdor se z hudobnim pečá, lahko postane sam hudoben. Pazi se, da te ne bodo ljudje črtili, kakor Tineta. „Tone se je po očetovem opominu nekaj dni Tineta izogibal, ali Tine se mu je povsod tako nastavljal, da se ga Tone ni mogel popolnem iznebiti.

Nek jesenski dan, ko ravno Tonetovega očeta ni bilo domá, priklati se Tine k vrtu, v katerem se je Tone igral, ter ga nagovori tako-le: „Tone, pojdi z menoj; ne greva daleč, in veruj mi, da ti ne bode žal.“ — Ker Tone ni hotel takój iti, in se je izgovarjal, da se boji očeta, dobrikal se mu je Tine še bolj in to tako dolgo, da je končno vender le spraval dobrega Toneta s seboj.

Tone pride s svojim hudobnim tovarišem v graščinski vrt. Tu je na visokej brajdi viselo najboljše zrelo grozdje. Tine takój spleza po visokem drogu k višku, ter začne naglo trgati najlepše grozde in je mašiti v nédrije. Tudi Tonetu se začnó sline cediti po sladkem grozdji, ter tudi on skuša splezati na brajdo. — Ali o joj! v tem hipu se zasliši votlemu gromu podobno lajanje strašanskega psa. Oba se hitro spustita v beg. Ker pa Tone poprej še nikoli ni bil v graščinskem vrtu, zato ni mogel najti izhoda in je begal po vrtu sem ter tjà, kakor kaka izgubljena ovca; a Tine je naglo smuknil skozi neko vrzel ter srečno peté odnesel. Vse drugače se je godilo Tonetu. Pes ga dobiti, vrže na tla in z ostrimi zobmi trga obleko z njega. Ako bi ne bil v tem hipu pritekel grajski oskrbnik in psa odgnal, Bog si ga vedi, kako bi se bilo godilo našemu Tonetu.

Ves raztrgan in bled od strahú pové Tone odkritosréno ves dogodek grajskemu oskrbniku, kateri ga s svarilom, naj se drugič varuje takih slabih tovarišev, izpusti domóv. — Da so ga oče domá ostro posvarili in tudi kaznovali kakor zasluži, tega vam ni treba pripovedovati, ker se to vže samó o sebi umeje. Konec vsega dogodka je bil ta, da je Tone v svojem sreči trdno sklenil, nikoli se več družiti z hudobnim Tinetom, naj bi se mu tudi še tako prijaznega delal. Kar je obljubil, to je tudi odslej zvesto spolnoval. Izogibal se je Tineta, kakor strupenega gada — — —

II.

Več let je minulo in oba dečka sta bila odrasla ter postala čvrsta mladeniča. Tone je pridno pomagal očetu pri kmetiji, a Tine je ostal tudi naprej še malopridnež in postopač. Kder koli je bil on zraven, ondù je bil izvestno tudi prepir in pretép. Vsi vaški fantje so se ga izogibali, posebno pa Tone, ker ni mogel nikoli pozabiti ónega osodepolnega dne v graščinskem vrtu.

Bilo je krasno vzpomladno jutro. Tu pa tam si videl pridnega kmeta na polji, kako z živinico in oralom preobrača izpočito zemljo, da bi mu zopet rodila, česar mu je treba v njegovo borno življenje. Tudi Tone in njegov oče sta bila rečeno jutro na polji, ki je ležalo ob glavnej cesti, ter sta lahko videla vsakega, ki je šel ondot mimo. Zdajci se jima zasvetita v solnčnih žarkih dva bajoneta. Vedno bliže in bliže prihaja ta blesk in vže je mogoče razločiti, da dva žandarja ženeta vklenjenega človeka. Ko pridejo bliže, popustita naša orača za nekoliko časa delo, da bi videla to redko prikazen v tem kraju. Ali je res, ali se jim morda le dozdeva takó? Tine stopa ves bled in umazan z vklenjenima rokama pred žandarjema. Kaj je neki storil ta obče znani postopač? — — —

To vprašanje jima reši župan iz sosedne vasi, ki je ravno ob tem času tu mimo šel. Priporočuje jima tako-le: „Včeraj je bil sejem v bližnjem trgu. Moj sosed Vrban je gnal dvoje prav lepih volov na sejem. Dobro ju je prodal, zato pa tudi vesel do trde noči v krčmi ostal. Nekoliko vinjen poda se čisto sam proti domu. A danes zjutraj, ko se je jelo daniti, našli so ga ob cesti v nekem jarku vsega krvavega ležati. Bil je mrtev. — Denarjev pri njem niso našli. — Treba je bilo vse moči napeti, da bi dobili morileca v pest. Takoj smo imeli Tineta na sumu, katerega so včeraj iz ravno óne krčme, v katerej je sosed pil, kake pol ure poprej iztirali zaradi razsajanja in pretepa. Hitro smo poslali po žandarje. Pri zaslišanji se je Tine tako čudno vedel, da ni bilo nobene dvombe več, da bi ne bil on morilec. — Pozneje smo našli v njegovih skornjah 300 gld. v bankoveih.

Žandarji so ga uklenili in zdaj ga ženó k sodišči v mesto, kder ga čaka zaslužena kazen.“

V farnej cerkvi zazvoni sedem, kmalu potem pa zapojó zvonovi žalostno pesen — mrliču.

Oče in Tone se odkrijeta ter pobožno molita. Tone pogleda k nebu, in sôlza se mu zablesti v očéh. Oče se ozró nanj in takój uganejo, kaj čuti njegova duša. Na lieu se mu bere, kako prísérno hvali Boga. Niti oče, niti sin ne moreta izpregovoriti najmanjše besedice.

Še le po dolgem molku se oglasé oče in rekó: „Tone dragi! zapomni si prigovor, ki pravi:

Z hudobnežem se ne jednaji,
Podoben je strupenej kači. —
Vse, kar je dobrega popači!“ —

Tone iz gošče.

Naš dedček.

žé zdaj vas vidim v duhu, kako se vam razširijo najpred bistre oči, potem se zdrsne raz ustnice lahen na sméh in nehoté zastane vam vprašanje na jezici: kdo pa je ta?

Vi ga, se vé, niste poznali; dokaj let se je vže nanizalo na nit časa, odkar so ga odnesli štiri črni možjé v mrtvaško spalnico pri cerkvi. Tak je bil naš dedček (ded, stari oče). Le poglejte ga, kako se dobrovoljno smeje, kako se mu nabirajo vela lica v debele gube, kako se mu bistré motne oči za velikimi naočniki in kako se mu podaja črna čepica na belej glavi. Kaj pa dà, vaših gostih, kodrastih lasé in vaše nežne kožice ni imel in vrteti se tudi vže ni mogel kakor vrtalka. Starost za vse to ne mara. Pač pa so bile évrste besede, ki so hitele iz njegovih ust, in kadar je začel pripovedovati, tedaj se je pomladil za deset let in govoril je tako lepo in prijetno, kakor bi sadil „rožice.“ Povedati je znal mnogo — saj je dosti skusil v svojem življenji — in pravil je tako dojetno, da si je pridobil na mah vsa sreca mladih poslušalcev. In če je kdo prav prijetno pripovedoval kako pripovedko, dejali smo mu navadno: govoriš, kakor naš dedček.

Radi smo ga imeli mladi in stari in vsak se je trudil, da mu prinese o njegovem godu kako darilo. Ali naš dedček je bil skrômen in z malim

zadovoljen: ni mu bilo do razkošnih daril. Navadno je razdal vse med nas, kar je bilo za „usta.“ Pač pa se je čutil srečnega, ko mu je kdo prinesel za god tobaka za njuhanje (šnofanje). Njuhal je naš dedček sosebno rad in malokdaj smo ga videli brez tobačnice v roci. Le poglejte ga, kako drži roko nad tobakom, da pošegeče z njim notranji del svojega nosú, v drugej pa stiska pod pazduho velik, višnjav robec, kateri je vedno vreden naslednik tobakov.

Kaj nè? peščica tobaka je pač kaj malega. Koliko imajo nekateri ljudje na svetu, pa še niso nikoli brez skrbi. Naš dedček pa je imel navadno samo svojo ljubljeno tobačnico in vender se je čutil takó zadovoljnega in mirnega, kakor da bi nikoli ne bil skusil v svojem dolgem življenji ničesar britkega ni težavnega.

Zadovoljnost je pač zlatá vredna.

B-c.

Mej otroci na kmetih.

Igrajte se otroci! Rastite po volji!
Saj vam lepo je detinstvo dano.
Da pač vedno bi ostali na tem polji,
Da ne zginilo bi vam prerano!

I.

Nekrasov.

Alatoobrazno solnce se je uprlo na reber, ki leži pod prijazno vasico. Ni preveč strma ta reber in v vzhodni raste leščevje in česmilje. Sneg, ki ga je pregnala zgodnja vzpomlad, pustil je še tu pa tam svoje sledove v kakem grmičevju. Rumena travica pokriva še kaj skopo ta breg in steza, ki vodi povprečno navzdol, mehka je še in blatnasta. Tu pa tam stoji kak zgodnji podlesek in ob grmovju se belé ljubki zvončki. Vrh rebrja stoji Tabrova drvarnica in za njo dolgi kozolec. Za drvarnico pa je danes izvanredno živo, če tudi ni še burkastih vaških pastirjev, da bi pasli po bregu goved in drobnico. Tolpa vaške mladine stoji v krogu okolo vozička, v kateri je vprežen Tabrov „Smrček“ — velik pes. Vsi povprek vpijó malčki in milostno se ozirajo na Tabrovega Pavla, ki stoji v sredi in drži za uzdo lepo opravljenega psa. Pavel je največji in najstarejši mej njimi. Ko bi ga videli njegovi vrstniki, izvestno bi se sramoval stati mej temi poniglavčki. Vender si zna ohraniti svojo veljavo in ponosno zré nad tovariši tjá proti vasi.

„Pavle, mene bodeš vzel na voz, kaj nè?“ oglasi se Stevánov Lojzek, ki stoji na drugej strani psa in mu gladi mršavo dlako.

„Mene tudi, mene tudi!“ sliši se v jednom glasu.

„Jaz sedem na sovro,“ pravi Grogov Nacek in poskusi svojo srečo, da se je sovra upogibala.

„Dóli! Dokler Jarnejček ne prižene Jeršetovega psa, vozil se ne bode nihče,“ ujezi se Pavel in vse utihne. H kratu pa se obrnó vsi proti vasi, da bi videli, če užé žene Jarnejček „Vrteljo“. Nekateri mu gredó celo naproti, pa brzo se vsak povrne k vozičku, boječ se, da bi ne zamudil vesele vožnje.

„Vžé gre!“ zasliši se na krat iz vseh ust, in res žene Jarnejček na konopci Vrteljo, ki se odlikuje sè svojo čilostjo in gibčnostjo. Bela, kratka dlaka se ga lepo oprijema in črna lisa po hrbtu in na vsakej strani za ušesom kaže neverjetno ljubkost in laskavost. Jarnejček ga obdrži komaj v jednej roci, tako uren je, v drugej pa nese komat in opremo.

Tako trdo se sučejo dečki okrog Pavla in njegovega imetja, da še došedši Jarnejček ne more blizu. Vender mu dva takój pomagata ustrahovati iskrenega Vrteljo, sam pa se začne pogovarjati s Pavlom.

„Vrteljo denemo na vajeti, nè?“

„Smrčku ta čast bolje pristoji,“ oporeka Pavel, kakor bi se bal, da mu Jarnejček prevzame vodstvo.

„Ali ne veš, da imajo naš oče tudi manjšega vranca vselej na vajete?“ vpraša in ovrže Jarnejček trditev Pavlovo.

Ničesar ne reče Pavel na to in začne se naprenganje.

Voziček je bil tolikošén, da so lahko sedeli štirje na njem; vseh vkupe bilo jih je pa osem, zato se ukrene, da se peljejo trikrat po vasi góri in dóli: vsakikrat po dva iz ostalih, a Pavle in Jarnejček vselej, čemur nihče ne oporeka, ker sta imela dovolj važne vzroke.

Precej časa je preteklo, predno so napregli. Vsak hoče nekaj narediti, da se prikupi gospodarjema. Da-si po večem Pavel in Jarnejček sama naprežeta, vender je še marsikaj, kar bi se bolje podajalo. Ta popravlja komat, óni nateguje žilje, tretji pritrujuje ostnik pri spodvozi, da ne izpade in se ne izmuzne vže itak patoglavo kolo, četrti hoče iti celó po mazilo, da se namaže voz, češ, da je pust.

„Daj mi bič sém!“ reče slednjič Pavel, ponosno se ozriši na naprežena „konja“ in vzame Jurijčku bič iz roke, ki je poskušal, ako kaj dobro poka. Jako nestrpno stojita Vrtelja in Smrček pred vozičkom, ki ima na lestvicah privezani dve povprečni deski. Smrček pogleda večkrat po strani svojega manjšega továriša in gode, kakor bi se sramoval pritlikavega pajdaša, a Vrtelja komaj čaka, da ju voznik požene in napeti vajeti kažó njegovo nestrpnost.

Pavel izroči vajeti Jarnejčku, bič pa obdrži v roci in potisne ostale továriše od vozička, rekoč: „V stran, da se kdo ne povozi!“ Vozili se bodemo do cerkve. Grogov Jožek in Kovačev Ivan se popeljeta najpred, po tem prideva z Jarnejčkom še po ostale. Mihec bode godec in Jarnejček bode streljal.“ — Nobeden ne reče ničesar tem besedam, čudeč se Pavlovej bistrournosti, če tudi nekaterim ni po volji, da se imenovana továriša popeljeta najpred.

Jožek in Ivan se skobacata na voz ter sedeta na zadnjo povprečno desko. Zavidno ju pogledujejo ostali, ko tako ponosno sedita na vzvišenem kraju, vender se jim ne upa nihče protiviti. Pavel sede na prednjo desko in vzame Jarnejčku vajeti iz rok, a ta kar poskoči na voz in obsedí na konci deske, da mu nogi doli molíta. Iz žepa privleče puško — bezgovo. Mihec sede na sovro, z jedno roko objemajoč cvek pri lestvici, a z drugo drži dve piščalki, ki si ju je napravil kakor navlašč za danes — jedno, ki debelo, in jedno, ki tenko poje. Jeden prime Vrteljo za uzdo, da se pripeljajo srečno na cesto, Pavel pa udari z bičem po psih in počí ž njim, da se razlega daleč po vasi. Kmalu sta psa v urnem teku; Jarnejček spušča pušico in vsakokrat zavpije: búm! Mihec pa, ki sedi vže ves na vozu, piše v obe piščalki h kratu na vse pretege — — —

Srečno se pripeljejo do cerkvenikove hišice in tu obstanejo, da-si sta imela oba voznika dosti opraviti, predno sta ustavila urno živinico. Tudi pri Jeršetovej hiši je hotel Vrtelja kar noter zavoziti. Ali Pavel ga je imel na dve vajeti in dobro se je izteklo. Jožek in Ivan poskočita z voza, počakaje, da pridejo ostali, po katere so se vrnili Pavel, Jarnejček in Mihec.

Tudi drugič se srečno pripeljejo do cerkvenikove hiše, da-si so Miha nevedé izgubili po poti. Vračaje se, srečata voznika Miha, ki je imel samo še jedno piščal, druga se mu je potrla, ker je z voza po poti na njo padel in jo izpahal. Mihec sede na voz in zdirjajo po ostale.

Kmalu so pripravljene za tretji odhod. Sedaj jih je bilo na malem vozu sedem in voz je postal težek. Smrček in Vrtelja sta se vže tudi izpéhala. Smrček je pregriznil tudi leseni cvek, kateri je imel v gobci. Ko odrinejo v tretje, nobenega ni, da bi psa za uzdo na cesto sprevodil. Pavel se ne zmeni dosti za to in izpusti vajeti, da sta imela psa prosto voljo. Vrtelja, ki je vedel za krajši pot proti dómu, naravnost črez reber dóli, krene v stran, Smrček se tudi ne brani, vzlasti ker vže ni imel več cveka v gobci, in vesela družba se zapelje po bregu navzdol. Voziček kmalu izgubi ravnotežje in pokaže svojo

spodnjo stran in zopet zgornjo in zopet spodnjo. Otroci se valé po bregu kakor bi valil kamenje. Tudi Smrček se je prekucnil jedenkrat érez Vrteljo.

Konec je bil ta, da so otroci plaho pogledovali izza česmilja in leščevja po rebri, kjer sta psa in voziček. Jarnejčka je opraskalo trnje po obrazi in Mihee je izgubil tudi drugo piščalko. Po rebri so ležali posamični kosci voza, o psih pa ni bilo ne duha ne sluha — — —

Jeršetova mati so pripovedovali potlej, da je Vrtelja privlekel sprednjo spodvoz in jedno lestvico (lojtrico) domóv in je takòj zginil v svojo kočico, ko mu so odvezali nadležni jarem. Smrček se je oprostil popolnem nepristujoče mu uprege — — —

Oni pri cerkvenikovej hišici pa so zamán čakali ostalih.

B—c.

Vuzem na Ruskem.*)

Rusko-grška cerkev obhaja velikonočni čas ali vuzem kot največji svetek. Veliki teden se začne sè cvetno nedeljo. Hiše in podobe svetnikov se ta dan ozaljšajo s takozvanimi palmami, rekši z vrbovimi mačicami, katere v ta namen navlašč prodajajo naravne in umeteljne. Bogatinu ne zadostujejo samó palme, nego on si kupi še umeteljno izgojenih, cvetočih rastlin, kakor so: rože, hijacinte, cinerarije i. dr., s katerimi si stanovanje okíti (ozaljša). Pripravi si tudi cvetličnih šopkov, katere med svojee in prijatelje razdeli. Cvetno nedeljo izkliče Rus (na kmetih) svojo družino z lahkimi udarci z vrbovo šibico. Treba mu je rano vstati, kdor želi, da se ogne tej sramoti. Tudi mati se z raznimi šalami tiho priplazi do postelje svojih ljubljenih otročičev ter jih lahko tepeška, pojoč jim:

„Šiba tepe do solzá,
Jaz ne tepem, le vrbá.“

Vsak véрни Rus obišče cerkev, ako mogoče tudi v noči, ter posluša z gorečo svečo v roci polunočno službo božjo, dokler svečenik veličastno ne oznani, da je konec posta, pojoč: „Hristos woskress“ (Kristus je vstal). Sedaj odhaja ljudstvo iz hiše božje, vedno ponavljajoč besede: „Hristos woskress.“ Zvonovi veselo zvoné, v večjih mestih streljajo s topovi. Okolo cerkve je pravi semenj. Tu pohaja ali stoji ljudstvo raznih stanov, razne starosti. Nekateri niso mogli, drugi niso hoteli v cerkev iti. Tu se prodajajo sveče na tisoče, tam uživajo trdo kuhana jajca, zopet drugi si privoščíjo pomoranče, katerih se v tem času neverjetno mnogo povžíje, da so vse ceste polne lupin. Tako čakajo ozanila vstajenja Gospodovega vsak po svoje. To noč in proti jutru srečajoči se prijatelji in znanci se poljubljajo po trikrat na obe lici s pozdravom: „Hristos woskress.“ ter si odzdravljajo: „Wo istinně woskress.“ (Res je vstal). Na vuzem pa car vzprejema v svojej palači vse velikaše, generale do najnižjega častnika (ofeirja) ter menja ž njimi pozdrav in odzdrav. Ljudstvo se medsebojno obiskuje kakor v dan novega leta. Obdarja se s piruhi in drugimi stvarmi ter poljubovaje se vošči si vsakdo veseli vuzem s prazničnim pozdravom in odzdravom.

Petrovna.

*) Napisala kakor čula od nekega znanca, -bivajočega več let v Odesi. Od tod je prepotoval velik del zapadne Rusije.

Pisma mlademu prijatelju.

IV.

Dragi Bogdan!

Getrtej dōbi v zgodovini slovenske književnosti pravimo čistilna, ker se je jezik mnogo izlikal in izčistil raznih nepotrebnih ptujk ter se je slovenska književnost popolnem prerodila in prestvarila. Slovenščini je zasijalo solnce lepše bodočnosti. Do konca prejšnjega stoletja je še vedno pojemale in nikakor se jej še ni zahotelo stopiti ponosno v vrsto drugih narodov. Posamični rodoljubni pisatelji — zvečine duhovniki — so jej pač prilivali in jo negovali po svojih skrōmnh močeh, ali njihovo delovanje je bilo raztreseno po raznih slovenskih krajih: združenega in celokupnega delovanja za vso Slovenijo ni bilo. Na Štajarskem je budil rojake duhovnik Lavoslav Volkmer († 1816) „pesnik Slovenskih gorie,“ ki je zlagal pesni in basni, polne lepih naukov in nedolžne šale, katere so se popolnem udomačile mej narodom. Na Koroškem jo deloval na probujno naroda Gutsman, na Kranjskem pa Japelj in drugi.

Koncem preteklega in začetkom sedanjega stoletja oživelo je na mah slovensko književno delovanje. Književniki tiste dōbe so izprevideli, da je treba najprvo slovenski jezik dobro očistiti vseh peg in olikati, da je sposoben za vse razne stroke človeškega znanja. Zato so se pečali ta čas vzlasti z jezikoslovjem, kar nam priča, da se je spisalo prvih trideset let okolo deset slovnice slovenskega jezika. Pisatelji so se učili od naroda samega, kako je treba slovenski pisati, spisovali so mu knjige nabožne in posvetne vsebine ter širili narodno omiko. Slovenščina se je uvajala celó v učilnice in urade vzlasti za časa, ko so Francozi poséli našo domovino. Največje zasluge za povzdigo slovenščine o tistem času pa ima Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik in preporoditelj slovenske književnosti.

Valentin Vodnik se je porodil 1758. l. v Gorenji Šiški pri Žibertu, dokončal je latinske šole 1775. l. v Ljubljani in postal mašnik. Pozneje je bil vodja gimnaziji, nadzornik začetnih šol in vodja umétalnej in rokolskejšoli. Umril je kot profesor talijanskega jezika 1819. leta v Ljubljani.

Vodnik je bil vele izobražen in učen mož ter je posvetil vse svoje življenje svojemu narodu. Užé M. Pohlin ga je vnemal za pesništvo, da je zapel v „Pisanicah“ nekaj pesnij. Zajemal je svoje vednosti ne samó iz knjig, ampak tudi naroda samega. Potoval je po slovenskih krajih, poslušal, kako govori, kako misli, kako čuti, kako poje narod, ki ga še ni popačilo ptujstvo ne v šegi ne v govoru. Vodnik je pridno prebiral starejšje pisatelje slovenske, vzprejel, kar imajo dobrega, in popustil, kar je bilo slabega. Učil se je staroslovenščine in gledal na ostale slovanske jezike ter si izposodil od njih, kar ni mogel najti v domačem jezici. In takó je pogódil óno pot, po katerej hodijo še danes slovenski pisatelji.

Pesniško polje je bilo do Vodnika popolnem zanemarjeno in razven trohice cerkvenih pesnij ni bilo ničesar v tisku, kar bi bilo vredno, da se omeni. Vodnik pa je začel zbirati narodne pesni, prenarejal jih in likal in uglobil se je takó v národni duh, da je zlagal pesni, ki se čitajo kakor národne,

samó ličnejše so, umetálnejše in čistejše. Njegove pesni so tako zeló v narodnem domačem duhu zložene, da so se na mah prikupile narodu in se pojó še danes kakor svojina vsega naroda. Vodnik je prvi slovenski pesnik v širjem pomenu besede.

Za 1795. 1796. in 1797. leto je Vodnik izdaval „Veliko pratiko,“ mater sedanje slovenske pratike, ki jo vidiš v vsakej hiši.

Od leta 1797—1800 je izdajal v začetku po dvakrat, pozneje po jedenkrat na teden politično-poučni časnik „Lublanske“ novice od vseh krajev celiga sveta,“ ki so mati sedanjih, od 1843. l. sém izhajajočih „Novic.“

Leta 1806. je izdal „Pesme za pokúšino“, prva zbirka dobrih slovenskih pesnij. Užé protestantski pisatelji so se ukvarjali s prelaganjem cerkvenih pesnij in tudi pozneje so se ustvarile posamične evetke slovenskega pesništva, ali razven nekaj Japljevih prevodov nemških pesnij so vse brez vsake cene. Vodnikove pesni so narodu silno ugajale in se hitro udomačile.

Leta 1811. je dal na svetlo „Pismenost,“ slovnico slovensko, ki se je uvela v tedanje učilnice. Na čelu te slovnice je znamenita pesen Vodnikova „Ilirija oživljena.“

Leta 1807. je spisal domačo zgodovino v nemškem jezici, ki je rabila učencem v šoli do 1848. l.

Največje delo njegovo pa je nemško-slovensko-latinski slovar, katerega je 1813. l. ugledalo beli dan samo jedna pôla. Prišlo pa je to delo na svitlo 1860. l. pod uredništvom Cigaletovem in ogromnej podpori slavnega knezoškofa ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa: „Deutsch-slovenisches Wörterbuch“ v dveh debelih zvezkih. Slovensko-nemški del pa pride kmalu v dézel po uredništvu prof. M. Pleteršnika.

Vse Vodnikove izvrstno urejene pesni od Fr. Levstika je izdala „Matica Slovenska“ 1869. l.

Vodnik je spisal razven navedenih knjig še več drugih in vse njegovo življenje kaže neprestano delovanje za napredek slovenskega naroda.

Za štiriletne vlade Francozov na Kranjskem (1809—1813) se je slovenski živelj sosebnó povzdignil, ki je obsezal vse meje naše domovine. Slovenski jezik je dobival polagoma jednake pravice kakor francoski in nemški, uvajal se je v učilnice kot obvezen predmet in v uradih in v društvenem življenji se je zmirom bolje negovala slovenska govorica. Ko je bil Karol Nodier urednik francoskega vladnega lista „Télégraphe officiel“, dodajal je skozi dva meseca prevod tudi v domačem jezici, in to je bil prvi slovenski dnevnik.

Predno završim pismo, omenim še moža, ki ni pisatelj slovenski, a ima ogromno zaslug za našo mlado literaturico. To je baron Žiga Zois (†1819), jako imovit in učen mož, ki je mnogo žrtvoval na prospeh gmotnega in duševnega stanja slovenskega naroda. Njemu se imamo zahvaliti za Vodnika, slavnega učenjaka Kopitarja in več drugih. Zois je bil pravi oče vsem tedanjim slovenskim domoljubom in v njegovej hiši so se zbirali, izobraževali in navduševali najimenitnejši tedanji literatje: Japelj, Kumerdej, Linhart, Vodnik, Kopitar Zois jih je navduševal, podpiral in svetoval jim v raznih stvaréh, ker je bil sam široko izobražen in izveden v slovenskeji književnosti. Natančnejše podatke izveš ustno o počitnicah, kadar me zopet obišeš. A to, kar sem zapisal, zapomni si dobro!

Da si mi zdrav!

Tvoj

P. B.

Listje in cvetje.

Pametnice.

- * Vsak čas stoji pred nami smrt, ali ne bojmo se je, Bog je z nami!
- * Vsako delo je nekako opravilo, bodi si opravilo duše ali telesa.
- * Zaničujemo óne, kateri niti sebi, niti drugim ne koristijo.
- * Smrt zaradi kratkosti našega življenja ne more nikoli dolgo izostati.
- * Smrt bodi pred očmi ne samó stariim nego tudi mladim ljudem.
- * Nikdo ne živi tako ubožno, kakor je ubožno prišel na svet.
- * Zmérno življenje bogatí človeka.

Uganke.

- 1) S čim so v Rimu cerkve pokrite?
- 2) Česa črevljar najpred pričakuje, kadar začne živati?
- 3) Po meni hodiš, vzameš me, po tebi grem, obelim te. Kaj je to?
- 4) Kdaj je norec najbolj pameten?
- 5) Peče noč in dan, pa vender ne zgori. Kaj je to?
- 6) Kaj svitlejše gorí, kakor dve luči?
- 7) Kdo je povsod domá?
- 8) Kdaj začnó psi kosti jesti?
- 9) Koliko črk ima sveto pismo?
- 10) Katero blagó kmetu največ nese?

(Odgonetke uganek v prih. listu.)

Demant.

(Priobčila Pavlina Barle.)

```

      a
    b b e
  c e e e e
e e e e g j k
l m n n o o o o o
o o o o o r r
  s s s t t
    v v v
      v
  
```

Zamenjajte v tem demantu črke také med seboj, da se bode čitalo v devetih vrstah devet besed od leve proti desnej; a srednja, rekše peta vrsta naj se čita tudi od zgoraj nizdolu po sredi posameznih besed.

Besede naj značijo: 1. soglasnik; 2. sočirvje; 3. veter; 4. hrib pri Ljubljani; 5. mesto

na Kranjskem; 6. tudi mesto na Kranjskem; 7. naslov vladarja; 8. moško imé; 9. samoglasnik.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Uganka v zlogih.

(Priobčil Ferdo Šarc.)

Sestavite iz sledečih zlogov: o, je, čr, nas, ja, ar, pa, za, most, i, go, mi, sto, zi, kar, lem, no, na, a, ni, el, ja, na, ra, po, re, te, na, ru, me, to, ji, devet imen, ki naj značijo v sledečem redu: 1. rastlino iz Amerike; 2. deželo v Malej Aziji; 3. Jugoslovansko kneževino; 4. mesto v avstrijskem cesarstvu; 5. znamenito mesto v svetej deželi; 6. moško imé; 7. imenitnega češkega kralja; 8. trg na Kranjskem; 9. žensko imé. — Teh devet imen postavite potem v tak red, da vam povedó začetne črke, ako je čitate od zgoraj navzdol, imé slovečega slovenskega učenjaka.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Rešitev demanta in odgonetke uganek v 3. „Vrtčevem“ listu.

Rešitev demanta:

```

      G
    U r h
  O d e s a
T r i g l a v
G r e g o r č i č
A m e r i k a
  P i č a n
    M i r
      é
  
```

Prav so ga rešili: Gg. Ant. Petelin, duh. pom. v Tomaji; Cv. Rustija, šol. vod. v Opatjemselu; M. Rant, naduč. na Dobravi; Pet. Medvešek, učit. v Lokovci; J. Tomažič, učit. v Tinji; Iv. Povh, učit. pri sv. Venčesu (Štir.); Fr. Vilhar, učit. v Vel. Žabljah (Goriško); Jos. Kumar, c. krov. rudar v Idriji; Al. Vakaj pri Sv. Ani v slov. gor. (Štirsko); Iv. Zarnik, učit. v Ljubljani; — Janko Sajovic in Kou. Pollak, dijaka v Kranji. Sl. Bevk, Milan vit. Bleiweis-Trsteniški, Anton Božič, Fr. Cvetnič, Šim. Dobravec, Drag. Gabriel, Kor. Gorup, Mirko Grasselli, Vinc. Krek Iv. Petrič, Iv. Plevnik, Al. Rant, Hugo Roblek, Fr. Rozman, Dr. Štrucelj, Iv. Valenčič, Iv. Zupančič in Val. Žun, dijaki v Ljubljani; — Otmar Meglič, učenec na Vrskem; Robert Golli, učenec v Radovljici; Rud. Cepuder, uč. v Šmariji; Lud. Šonc, uč. v Gorici; Val. Cvek, uč. v Sežani; Fr. Kot, uč. v Žavci (Štir.); Fr. Benkovič, uč. v Kamniku; Fel. Bénédek, Al. Pogorelec, Fr. Noyak, Leop. Ju-

vaneč, Iv. Čeledin, Iv. Dolenjec, Mat. Komolec, Iv. Prelaz, Fr. Žigon in And. Žiherl, učenci v Planini; Nande Kapun, uč. pri sv. Jakubu (Štir.); Jos. Bavec, Em. Ferline, Iv. Krajnovič, Viljem Ledenic, Vlad. Levce in Fr. Vončina, učenci v Ljubljani. — Gspđe. Fr. Šmitik, učit. v Boh. Bistrici; Roza Vigele na Robu; Marijca Koderman na Frankolovem (Štir.); Ant. Fatur, učenka v Postojni; Lojzika Dolar, Micika Jevnišek in Kristina Orelj, učenke na Dobrni (Štir.); Micika Koželj, učiteljeva pri sv. Gothardu; Matilda Barle, učiteljeva v Podzemlju; Alojzija Drašček in Virginija Garlati v Kanalu; Ela Račič na Čateži; Leonca Pollak, učenka v Kranji; Marija Žusitk in Alojzija Bizjak, učenki v Sezani; E. Moneti, M. Homec, T. Štibler, M. Pajman, A. Burja in E. Jäger, učenke pri D. Mariji v Pušcavi (Štir.); Lini Kaligar, učenka pri Sv. Križi na Dolenjskem; Minka Govekar, učenka na Igu; Marij. Tegelj, Aml. Štritof, Mrj. Martinčič, Marj. Kovšca in Fr. Širca, učenke v Planini.

Odgonetke uganeč: 1. Prsti; 2. Cerkvenik (mežnar), ker on sam mora bolečine trpeti; 3. Oni, ki ima samo jedno oko, ker vidi na družem dve oči, a oni pa na tem samo jedno; 4. Meso; 5. Kralj na kvartah; 6. Kobila; 7. Vsak, kdor zapiše besedo „črno“; 8. Senca na steni.

Nove knjige in listi.

* Zgodovina farã ljubljanske škofije. Izdaje A. Koblar. Tretji zvezek: Zgodovina Šempeterske fare na Dolenjskem. Založil Anton Koblar. Natisnila Klein in Kovač (Eger) v Ljubljani 1886. 8°. 53 str. — Vsakdo mora pripoznati, da nam je neobhodno potreba takih zgodovinskih knjižic, zatorej priporočamo prav živo vsem slovenskim razumnikom, da bi se prav obilo naročevali na najnovejšo knjižico v tej stroki. Tako hvalevredno prizadevanje gosp. pisatelja treba je od vseh strani krepko podpirati z obilimi naročili, da mu omogočimo nadeljevanje toli težavnega dela. Cena tretjemu zvezku je 25 kr.

* Kako sem se jaz likal. Povest slovenskega trpina v poduk in zabavo. Sestavil in spisal Jakob Aléšovec. Založil pisatelj. — Tisk J. Blaznikovih naslednikov v Ljubljani. 1886. 12°. 552 strani. — Knjiga je pisana v pouk in zabavo našemu priprostemu ljudstvu, toraj bolj za odraslene, in je polna zdravega humorja. Kdor se hoče v dolgočasnih urah zabavati in smijati, naj seže po tej knjigi, žal mu ne bode. (Cena 1 gl. 60 kr.) * Andrej Hofer, junaški vodja Tirolcev leta 1809. Verni popis njegovega življenja, delovanja in njegove junaške smrti v Mantovi 1810.

Za prсто ljudstvo svobodno poslovenjeno iz nemščine. Založil Anton Turk, knjigovez v Ljubljani. Tiskal L. Kordež v Mariboru. 1886. 8°. 56 str. — To je naslov najnovejše knjižice, katero priporočamo tudi našej vje bolj odrasle slovenske mladini. Knjižica ima mnogo zanimivega in poučnega v sebi, zatorej naj se prav obilo razširi po vseh slovenskih krajih. Cena knjižici je zelo nizka, ker stoji le 12 kr.

Javna zahvala.

Vsem plemenitim našim dobrotnikom, ki so pripomogli, da se nam je vso preteklo zimo opobudne gorke juha delila, izrekamo svojo priščno otroško zahvalo.

V Rušah (Štirsko) v 15. dan marca 1886.

Fr. Kreač,
učenec.

Gg. J. P. Planinski v Lj.: Vaše stvari pridejo vže na vrsto; za zdaj ni bilo prostora. — M. B. v P.: Številčna naloga s petimi vrstami z vsoto 15 je vže bila v „Vrtcu.“ — Omikron v Lj.: Za „Vrtce“ ne ugaja, a skušali bomo kako drugače porabiti. — J. B. v Karlovcu: Pesni ša niso zrele za natia. — Tj. iz gošče: Pesencem bi treba še mnogo pile. — H. P.: Številčna zvezda se ne dá v tej obliki postaviti. Takó nam je dejal stavec. Druge spise prinesemo o priložnosti. — A. V. pri sv. A.: „Zlafi vrtce“ ni za natia, ker je vsa stvar premalo zanimiva. — J. P. v R.: Povest „Sv. Lukež“ ni za nobeno rabo. Škoda za čas, da ste jo pisali. — Tikivč: Prežalostno! Otroci so radi veselji. Odložili za ugodnejši čas; morda vernih duš dan. — J. Veltanski: Kar je dobrega pride na vrsto o priložnosti. „Tolažba v boleznih“ je pa slabo sestavljena, treba bi vso pesen predelati. — J. L. v R.: Povest bi treba vso predelati, predno se da v natia. Bomo skušali. — Dr. Ljubski: Ni za rabo!

K Ker nam zaradi velikih stroškov ni mogoče lista dalje pošiljati ónim našim naročnikom, ki nam še do zdaj niso poslali naročnine, zato smo denašnje število obustavili večinoma vsem takim, ki se z naročnino še niso oglasili. Samó nekaterim bolj znanim našim starim naročnikom smo list še poslali ter prosimo tudi te, naj ne odlašajo z naročnino, ker mi nimamo nobene zaloge, pa tudi nobene podpore, da bi se zakladali, kadar nam je treba naročiti novih podob ali pa druge „Vrtčeve“ troške poravnati. Kdor hoče „Vrtce“ imeti, naj nam naročnino pošlje vsaj do 1. maja, da ne bomo imeli nepotrebne nereda in nepotrebnih stroškov pri razpošiljevanji.

Upravništvo „Vrtčevo.“

„Vrtce“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčevo.“ mestni trg, šte. 23 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik **Ivan Tomšič.** — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.